

HRADNÍ A PALÁCOVÉ ZAHRADY

Sluníčko hřejivými paprsky probudilo přírodu a s ní se probouzejí i zahrady a parky. Jak taková rozespálá zahrada vypadá, přesvědčíme se při dnešním výletě. Výhodou přitom bude určitě to, že zůstaneme v hlavním městě a nebudeme se muset plahočit po cestách kdesi v jeho nedohlednu. A protože Praha má zahrad relativně početně, vybereme si k návštěvě pár z těch historických, které se rozkládají přímo v srdci matičky měst. Procházka sice nebude dlouhá, leč máme se na co těšit. Zahrad bude plný tucet!
Východím bodem je tramvajová zastávka linky č. 22 Královský letohrádek v ulici Ma-

anny z let 1538 – 1564, odkud nyní startujeme směrem k Pražskému hradu, tvoří ve skutečnosti skvostné zakončení zahrady. Před letohrádkem krásně prostorná Zpívající fontána umístěná sem roku 1575. Cestou skrz zahrady si všimneme i dalších architektonických „doplňků“. Na střední pěšině je barokní nika s kašnou a sochou Herkula. Vlevo pod úrovní zahrady při jižní zdi stála od roku 1601 oranžerie. Tu koncem 90. let minulého století nahradila nová ze skleníkem od arch. Evy Jiříčné. Míčovna vedle oranžerie je z roku 1569. Před ní nás upoutá sousedí Noci od A. Brauna z roku 1734. O kousek dál je za stromy schován tzv. „domeček“. Jedná se o bývalý skleník z roku 1731, jehož střední zděná část byla rozšířena v letech 1937 – 1939 o boční křídla a v letech 1938 – 1989 poskytovala obydlí všem našim tehdejšími prezidentům. V rohu u hlavního vchodu do zahrady byl v letech 1581- 1583 zbudován zvěřinec – Lvi či také Medvědí dvůr.

foto: Čornej

Malá Fünsterberská zahrada

hradních zahrad, asi 400 let starý tis červený, s obvodem 240 cm. Ozdobou zahrady je renesanční kruhový pavilónek z roku 1614 s nástěnnými malbami od J. Navrátila z roku 1848. Na Rajskou zahradu za barokní kašnou z roku 1703 navazuje zahrada Na Valech, ze které však nejdříve od Malého belvederu s obeliskem sestoupíme po schodišti do níže položené Hartigovské zahrady. Od roku 1670 ji tvoří dvě terasy, doplněné kolem roku 1720 o patrový hudební pavilón. Zahrada byla připojena k těm hradním teprve v šedesátých letech 20. století. V téže době sem byla přesunuta ze Štířina i pětice barokních soch z dílny M. B. Brauna. Z Hartigovské zahrady se vrátíme do zahrady Na Valech vybudované po roce 1861. Zabírá 1,43 ha a vstupuje se do ní například i ze III. hradního nádvoří tzv. Býčím schodištěm od J. Plečnika. Poměrně úzká ale dlouhá plocha zahrady je doplněna několika romantickými altánky a vyhlídkami, jako například Bellevue z roku 1925, u níž najdeme tři skupiny světlosofů od I. F. Platzer z r. 70. let 18. století. Do prostoru pod tzv. Ludvíkovým křídlem Hradu, kde jsou vztýčeny dva obelisky, byli při defenestraci v roce 1618 svrženi mistodržící Slavata a Martinic.

Před koncem zahrady, poblíž Starých zámeckých schodů, nám vpravo níže padne do oka válcová věžička. Věžička je pokladnou prohlídkové trasy členitými palácovými zahradami. Vznikly na jižním hradním svahu a původně sloužily jako užitkové plochy nebo vinice. Časem bylo jejich užití změněno a staly se společensko kulturní součástí malostranských paláců přístupných z dnešní Valdštejské ulice. Po jisté době jejich zane-

dbávání, kdy doslova skoro sešly, byly zahrady citlivě zrekonstruovány, a to vesměs v závěru 20., respektive počátkem 21. století. Je radost strávit v nich příjemné chvíle. Neváhejme tudíž zaplatit 80 Kč a vstupme dovnitř. Od pokladny nejprve dojdeme podél zdi vrchních teras porostlých vinnou révou a popínávacími rostlinami až do poslední zahrady, již je Ledeburská zahrada založená roku 1697. V její spodní části je sala terrena s malbami od V. V. Reiniera a naproti ní nika se sochou zápasícího Herkula. Zahrada má pět úrovní; na té nejvyšší je pětiboký otevřený pavilón.

Od něho budeme procházet zpět zbylými čtyřmi zahradami v pořadí: Malá Pálfovská, Velká Pálfovská, Kolowratská a Malá Fürstenberská zahrada. Malá Pálfovská zahrada má rozlohu 0,07 ha a její podoba pochází z roku 1751. Dřívější užitkový charakter je umocněn vysazením ovocných stromků. Z její spodní terasy se přemístíme do Velké Pálfovské zahrady s historií od roku 1681. Má osm teras propojených schodištěm, jež má místy podobu tunýlků. Na spodní terase je fontána se sochou tritona, na horní terase je vyhlídková lodžie se slunečními hodinami. Další zahrada, Kolowratská, se sedmi terasami, je poměrně strohá. Také zde je proto ponechán prostor pro jabloně, hrušně či višně. K posezení slouží lavičky. Zato vedlejší rokoková Malá Fürstenberská zahrada o deseti terasách je poměrně ojedinelá. Má podobu italské zahrady s gloriem, lodžii a vyhlídkovou terasou. Tak si ji rádně užijte. K zahradě náleží též válcová věžička, kolem níž jsme do zahrady vstoupili. Sousední Velká Fürstenberská zahrada o ploše přes 1,5 ha je už samostatným celkem, a tudíž do ní pouze nahlédneme přes ohradní zidku. Ostatně je přístupná odjinud a my musíme ještě stihnout dvě zahrady. Proto z Malé Fürstenberské zahrady přejdeme znovu do zahrady Kolowratské a z její nejspodnější úrovně vyjdeme nádvořím paláce do Valdštejské ulice. Tou cupitáme vlevo ke stanicí metra Malostranská, kde prolétneme vestibulem a za ním se vpravo skrze branku v ohradní zdi dostaneme do Valdštejské zahrady o rozloze 1,7 ha. Byla vybudována v první třetině 17. století a má raně barokní charakter ve stylu italského parku s unikátním souborem soch, sousoší a kašen. Sochy

jsou většinou kopiemi. Originály od A. de Vriese byly odvezeny Švédý za třicetileté války. Zahrada si prohlédneme od jezírka k Valdštejskému paláci. Na jezírku v roce 1816 předváděl Josef Brožek, průkopník parních strojů v Čechách, svůj první model parolodi. V hlavní části zahrady budeme obdivovat mramorovou kašnu se sochou Venuše, umělou krápníkovou stěnu, manýristickou voliéru a nejvyšší pražskou salu terrenu z roku 1627. Atriiem bohatě zdobeného Valdštejského paláce z let 1623 – 1629, dnes sídlem Senátu ČR, prohupneme na Valdštejské náměstí.

Do slíbeného tuctu zahrad nám v tento moment chybí již jen jedna. Tu, i když leží poněkud stranou těch navštívených, nesmíme vynechat. Je totiž moc a moc hezká. Proto se propracujeme svěží chůzí vlevo

foto: Čornej

Vrtbovská zahrada

Valdštejskou ulicí na Malostranské náměstí a přes něj dále do Karmelitské ulice. Tam vyhledáme dům číslo 25, který za domovním průchodem ukrývá za poplatek 40,- Kč prý nejhezčí pražskou zahradu. Je jí kompozičně téměř dokonalá barokní Vrtbovská zahrada zřízená na petřínské stráni kolem roku 1720 podle projektu F. M. Kaňky. Sochařskou výzdobu vytvořil M. B. Braun. Rozloha zahrady činí 0,31 ha. Na třech výškových úrovních je vysázeno mimo jiné 12 000 sazenic zimozástrázu a 10 000 kusů violek. Zahrada má svoji salu terrenu s freskami od V. V. Reiniera, jezírko a voliéru. A z jejího nejvyššího bodu je neopakovatelný pohled na Pražský hrad a Malou Stranu. No a jelikož výlet tady končí, můžete se kochat až do zavírací hodiny. Zahrady bývají přístupny v dubnu až říjnu od 10.00 do 18.00, respektive až do 21.00 hodin. Procházka měří celkem asi 3,8 km.

Pavel Čornej

foto: Čornej

Ledeburská zahrada

riánské hradby. Prakticky hned u stanice je vstup do Královské zahrady. Pokud by byl z jakéhokoli důvodu uzavřen, dostaneme se do Královské zahrady obejitím Letohrádku královny Anny zleva přes Chotkovy sady. Zahrada v místě staré vinice založil roku 1534 Ferdinand I. Habsburský. Na ploše 3,6 ha byly vysázeny vzácné dřeviny a rostliny, mezi nimiž byly i první tulipány pěstované na evropském kontinentě. Teprve odsud se rozšířily do okolních zemí včetně Holandska. Jednotlivé stavby byly dobudovávány postupně. Renesanční Letohrádek královny

Hlavním vchodem naproti Jízdnárně Královskou zahradu opustíme a ulicí U Prašného mostu odbočíme vlevo. Za můstkem přes Jelení příkop, před budkou hradní stráže, uhneme vpravo a po pár krocích dospějeme na dřívější baštovní dvůr, kde na přelomu 20. a 30. let 20. století vyrostla podle návrhu prvorepublikařského hradního architekta Josipa Plečnika zahrada Na Baště. Stylem napodobuje italské a japonské zahrady. Ze zahrady vede rokokový portik do španělského sálu.

Zahradou projdeme na Hradčanské náměstí. Tam od známé vyhlídky na Prahu pronikneme vlevo podél zdi hradního paláce do soustavy tří zahrad obepínajících Pražský hrad z jižní strany. První zahradou je Rajska zahrada založená po zasypání opevňovacích valů roku 1562. Vstupní kaskádové schodiště bylo zřízeno roku 1921. Napravo od něho roste nejstarší dřevina

„Pane,“ upozorňuje hosta majitel restaurace, „propálil jste nám ubrus! To budete muset zaplatit.“ „Ta díra už tam byla, když jsem přišel,“ brání se host. „To známe! To tvrdil už ten, co tu ... (viz tajenka).“

Herbita
...zdraví a krása přírody

Ceny do křížovky věnovala firma Herbita, prodejce přírodních kosmetik a léčebných přípravků.

Více na www.alfalekarna.cz

Výherci z minulého čísla:

1. Miroslav Rut Achátová 180/10 Radotín
2. Tomáš Potůček Vykoukových 648/5 Radotín
3. Radko Zábrana Strmý vrch 11 Velká Chuchle

V případě, že se chcete zúčastnit slosování o věcné ceny, zašlete nebo doneste vyluštěné znění tajenky vepsané do ústřížku pod křížovkou. Ústřížek odstříhnete a doručte na adresu redakce: V. Balého 23, 153 00 Praha - Radotín. Na obálku napište heslo KŘÍŽOVKA, kontaktní adresu nebo telefonní číslo. Do slosování budou zařazeni pouze úspěšní luštitelé tajenky. Výherci si svoji výhru mohou převzít na adrese redakce. Ústřížky s vyluštěným textem budou zařazeny do slosování, pokud dojdou do redakce nejpozději do 4.5.2010.

Křížovku poskytlo Vydavatelství Balzám

Pomůcka:	Ruské černomorské lázně	1. DÍL TAJENKY	Smrtelný nervový plyn	Hostinec mimo obec (zastarale)	Solmičarčí slabika tónu „e“	Zvířecí ohony	Děsit
Iniciály spisovatele Staška			Úder šířinou Armádní jednotka		Motylek Předložka		
Město na Mělnicku							
Zbožné uctívání světců					Slovensky „když“ Velké město ČR		
Pátý díl celku					Symetria Angl. zkr. economic adviser		
Sarmat				Rybník u Mikulova Konzervovat kouřem			
	Akciová společnost v Praze 7	Střešní roura k odtoku vody	Nevelká část nohy (2 slova)	Oznamit Primát			2. DÍL TAJENKY Část roku
Nižší prádelník					Zkratka rozlišení po drátě Vesna		
Africký žirafovitý přezývka-kevec					Bujně Hrdina Šrámkova románu		
Ochranný násep				Autor románu Diktatura Hon			
Drahokam mléčné barvy					Město v západním Rumunsku Zn. tuhu		Rodový svazek
	Přibližně	Poštovní Pokolení				In. herce Kratiny Usazenina u ledovce	
Indián ze západní Brazílie					Píát na plotně Básnický zápor		
Boxerský direkt				Nejmenší možné míry něčeho			
Běloveská kysečka				Základní surovina k výrobě barviv			

Znění tajenky křížovky z minulého čísla:

„koukají se do dálky“

jméno.....tel. spojení.....
adresa.....
znění tajenky.....

Uklorádce
aneb jak na kolo

Jak připravit kolo na sezónu

S pozvolna se blížícím jarem nastává čas, kdy většina cyklistů začne po zimním spánku nedočkavě oprašovat své kolo. Tající sníh je neklamným znamením toho, že již brzo bude možné znovu nasednout na kolo a vyrazit na cyklostezky a do jarní probouzející se přírody. Velmi nepříjemné pak bývá zjištění, že jízdní kolo je po zimě v téměř nepojízdném stavu. Cyklisté, kteří nevěnovali dle našich loňských rad kolu důkladnou péči již před uložením k zimnímu odpočinku, tak budou muset první jarní vyjízdku pravděpodobně trochu odložit. Zručnější cyklisté si zvládnou udělat základní servis sami. Ostatní budou spěchat do cykloservisů, které bývají v prvních jarních týdnech tradičně přeplněné, a může se stát, že na servis kola se musí čekat i týden či dva. Proto je dobré tuto „předjarní“ kontrolu nenechat na poslední chvíli a již nyní začít co nejdříve připravovat své kolo na opravdový příchod jara.

Abyste věděli, zda je vaše kolo na novou cyklistickou sezónu řádně připraveno, doporučujeme provést několik následujících úkonů.

Nejprve je dobré kolo umýt, namazat řetěz a zkontrolovat brzdy a řazení, zda jsou plně funkční. Dále je nutné zkontrolovat pláště a duše, zda nejsou po zimě zpuchřelé. Duše se pak musí nahustit na správný tlak a zkontrolovat, zda neucházejí.

Pokud jste dali kolu v loňském létě nebo na podzim pořádně zabrat a najezdili na něm několik stovek kilometrů, je vždy lepší kolo svěřit specialistům. V cykloservisu vaše kolo odborně prohlédnou, vymění zničené nebo opotřebené komponenty a celkově jej připraví na sezónu. V odborném servise nejprve provedou opět základní úkony (kolo umyjí a důkladně promažou, následně se zkontrolují brzdy a řazení), případně se vymění vytahaný řetěz a opotřebené brzdové špalpy nebo destičky za nové. Kontrolují se také lanka a bovdeny, aby nebyly poškozené a lanka

v nich lehce běhala a byl tak zajištěn hladký chod řazení nebo brzd. Péče je věnována také středům klik a pedálům - tyto součástky se musí na kole točit bez odporu a nesmí projevoval vřítí v ložiskách. Přední i zadní kolo se musí točit zlehka a pevně ve vodorovné dráze a nesmí vykazovat vřítí v ložiscích. Řidítka musí být zlehka zatáčeta a nesmí nijak zadržovat.

Toto představuje základní běžnou prohlídku kola, která těm, kdo během roku o své kolo alespoň trochu pečují, stačí. Většinou je třeba kolo po zimě pouze rozebrat, důkladně očistit a řádně namazat. Je však docela možné, že se během této důkladné jarní prohlídky objeví i nevratné poškození některých komponent kola, které pak brání jeho bezchybné funkčnosti. To je je poměrně běžné, zejména u starších kol, která jejich majitelé prohánějí po cyklostezkách a lesních pěšinách již několikátou sezónou.

Cyklisté, kteří neodolali a vyrazili na kolo i během zimy do sněhu, bláta a prosolených silnic, musí jarní údržbu kola věnovat dvojnásobnou péči. Jinak hrozí to, že se některé součástky kola mohou vlivem nečistot a agresivní soli ze silnic při větším zatížení v jarních měsících nevratně poničit. To samé platí také pro majitele kol, kteří měli přes zimu své dvoukolé miláčky uschované v chladném a vlhkém sklepě, garáži anebo dokonce na balkóně. Jaro je také ideálním obdobím pro servisní repasi a kontrolu odpružené vidlice i tlumiče jízdního kola, pokud je jimi jízdní kolo vybaveno.

Provedením důkladné péče o kolo se vyhneme nečekaným komplikacím a nepříjemným překvapením na prvních cyklovýletech do jarní přírody.

Martin Verner

Mnoho krásných zážitků na kole v nové cyklistické sezóně vám přeje
Ski a Bike Centra Radotín
www.kola-radotin.cz